

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни
Історія України

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету історії та
міжнародних відносин

О.М. Маклюк

(підпис) (ініціали та прізвище)

« 29 » серпня 2025

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Історія України

підготовки бакалаврів
денної та заочної форм здобуття освіти

освітньо-професійна програма «Дошкільна освіта»
спеціальності А 2 Дошкільна освіта
галузі знань А «Освіта»

ВИКЛАДАЧІ: Савченко І. В., к.і.н., доцентка каф. давньої і нової історії України та методики навчання історії; Тоцька С. І., к.і.н., викладачка каф. давньої і нової історії України та методики навчання історії.

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри давньої і нової історії
України та методики навчання історії
Протокол № 2 від "28" серпня 2025 р.
Завідувач кафедри

Г.Ф. Турченко

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

А. Ф. Курінна

2025 рік

Викладач, що проводить лекції: кандидатка історичних наук, доцентка, Савченко Ірина Володимирівна

Кафедра: давньої і нової історії України та методики навчання історії, 5 корп., ауд. 319

E-mail: savchenkoiryna2017@gmail.com

Сезн ЗНУ повідомлення:

<https://moodle.znu.edu.ua/course/modedit.php?update=666592&return=0>

Телефон: (061) 228 76 32

Інші засоби зв'язку: Moodle, Facebook Messenger <https://www.facebook.com/>

Викладач, що проводить семінарські заняття: кандидатка історичних наук, Тоцька Софія Ігорівна

Кафедра: давньої і нової історії України та методики навчання історії, 5 корп., ауд. 309

E-mail: fox1023456789@gmail.com

Телефон: (061) 228 76 34

Інші засоби зв'язку: Moodle, Facebook Messenger <https://www.facebook.com/>

1. Опис навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Історія України» є формування у здобувачів освіти системи наукових знань про минуле українського народу як невід'ємної частки європейської та світової історії, як динамічного процесу взаємодії та взаєморозвитку соціально-економічних, політичних та етнокультурних чинників; формування вмінь критичного аналізу історичних джерел, осмислення актуальних проблем суспільного життя, національно-державного будівництва, міжнародних, міжнаціональних, міжконфесійних стосунків та пошуку шляхів розв'язання цих проблем; формування національної ідентичності, громадянської позиції, історичної пам'яті на основі вивчення минулого, що в умовах війни російської федерації проти України становить основу національної безпеки, з метою протидії історичним фальсифікаціям та ворожим ідеологічним впливам.

Постреквізитами даної дисципліни виступають дисципліни «Українська мова професійного спрямування», «Іноземна мова», «Права, свободи й обов'язки людини і громадянина».

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
1	2	3
Статус дисципліни	Обов'язкова	
Семестр	1-й	1-й
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість годин	90	
Лекційні заняття	30 год.	4 год.

Практичні заняття	30 год.	4 год.
Самостійна робота	30 год.	82 год.
Консультації	Кожний понеділок (онлайн): 12.55-14.30; 14.30-15.50 ZOOM	
Вид підсумкового семестрового контролю:	екзамен	
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/modedit.php?update=666592&return=0	

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Компетентності/ результати навчання	Методи навчання	Форми і методи оцінювання
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
<p>Загальні компетентності</p> <p>КЗ-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p>	<p>Пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемне викладання, частково-пошуковий.</p>	<p>Поточні контрольні заходи: участь в дискусіях, розкриття проблемних питань у вигляді доповіді на семінарському занятті, виконання тестових завдань.</p> <p>Підсумкові контрольні заходи: виконання тестових завдань, усна відповідь з екзаменаційного питання.</p>
<p>КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу</p>	<p>Пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемне викладання, частково-пошуковий.</p>	<p>Поточні контрольні заходи: участь в дискусіях, розкриття проблемних питань у вигляді доповіді на семінарському занятті, виконання тестових завдань.</p> <p>Підсумкові контрольні заходи: виконання тестових завдань, усна</p>

		відповідь 3 екзаменаційного питання
КЗ-7. Здатність оволодівати знаннями. вчитися і сучасними	Пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемне викладання, частково-пошуковий.	Поточні контрольні заходи: участь в дискусіях, розкриття проблемних питань у вигляді доповіді на семінарському занятті, виконання тестових завдань. Підсумкові контрольні заходи: виконання тестових завдань, усна відповідь 3 екзаменаційного питання
Спеціальні компетентності)	(фахові	
КС-1 Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.	Репродуктивний, проблемне викладання, частково-пошуковий.	Поточні контрольні заходи: участь в дискусіях, розкриття проблемних питань у вигляді доповіді на семінарському занятті, виконання тестових завдань. Підсумкові контрольні заходи: виконання тестових завдань, усна відповідь 3 екзаменаційного питання
Програмні результати навчання		
ПР-15. Визначати зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності. завдання і	Пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемне викладання, частково-пошуковий.	Поточні контрольні заходи: участь в дискусіях, розкриття проблемних питань у вигляді доповіді на семінарському занятті, виконання тестових завдань. Підсумкові контрольні заходи: виконання тестових завдань, усна відповідь 3 екзаменаційного питання
ПР-16. Проектувати педагогічні заходи із залученням фахівців	Пояснювально-ілюстративний,	Поточні контрольні заходи: участь в дискусіях,

суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.	репродуктивний, проблемне викладання, частково-пошуковий	розкриття проблемних питань у вигляді доповіді на семінарському занятті, виконання тестових завдань. Підсумкові контрольні заходи: виконання тестових завдань, усна відповідь з екзаменаційного питання
ПР-24 Креативно мислити відповідно до викликів соціуму, генерувати ідеї, бути рішучим у провадженні нових стратегій; самостійно підвищувати свою педагогічну і професійну майстерність; використовувати сучасні цифрові технології для особистісного зростання та створення власного іміджу спеціаліста.	Проблемне викладання, репродуктивний, частково-пошуковий.	Поточні контрольні заходи: участь в дискусіях, розкриття проблемних питань у вигляді доповіді на семінарському занятті. Підсумкові контрольні заходи: усна відповідь з екзаменаційного питання

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Давня та ранньомодерна історія України

Тема 1. Україна на перехресті перших цивілізаційних впливів

Етапи та періодизація найдавнішої історії. Перші цивілізації на території України. Трипільська культура. Кіммерійці. Роль скіфо-сарматського субстрату в активізації суспільного життя племен Подніпров'я. Вплив античної цивілізації на праслов'ян і давніх слов'ян. Письмові свідчення про антів, венедів, склавинів. Велике слов'янське розселення III–VI ст. Теорії походження українського народу. Імперсько-радянський міф про єдину колиску українського, російського та білоруського народів. Сусіди східних слов'ян у VI–X ст. н.е.: булгари, угри, печеніги, хозари, угро-фінські племена, племена балтів, германці, даки. Союзи слов'янських племен. Духовний світ і релігійні уявлення народів на праукраїнських землях.

Тема 2. Україна-Русь (IX – перша половина XIV ст.).

Причини і передумови утворення держави у східних слов'ян. Теорії походження Русі. Легендарні етапи: династія Кия, Аскольд і Дір. Об'єднання східнослов'янських племен навколо Києва. Етимологія та вживання термінів «Русь», «Україна». Політичний і соціальний лад Русі (IX–XIII ст.). Державні реформи Ольги, Володимира Великого, Ярослава Мудрого. «Руська Правда». Християнізація Русі та її цивілізаційні наслідки. Відносини Давньої Русі з навколишнім світом: скандинавський, візантійський, європейський вектори. Русь і Степ у X–XIII ст. Місце культури Русі в світовій культурі. Князівства Середнього Подніпров'я. ГалицькоВолинське князівство – Королівство Руське. Боротьба Д. Галицького проти монголо-татарських орд. Коронація Д. Галицького. Держава Д. Галицького в системі політичних

відносин Центрально-Східної Європи. Спростування російських історичних міфів про «давньоруську народність».

Тема 3. Литовсько-польсько-українська доба (друга половина XIV – перша половина XVII ст.)

Особливості включення українських земель до складу Великого князівства Литовського. І королівства Польського. Битва на Синіх Водах і повалення влади золотоординських ханів. Кревська унія. Люблінська унія як початок українського конституціоналізму. Адміністративно-територіальний устрій українських земель у складі Речі Посполитої. Зміни в політичній, соціальній і становій структурі суспільства. Вплив західного ринку на еволюцію соціальних відносин. Панщинно-фільваркове господарство. Міф про нестерпне становище селянства в Речі Посполитій. Поширення католицької церкви. Діяльність ордену єзуїтів. Криза православної церкви у XVI ст. Братства. Берестейська церковна унія (1596 р.). Відновлення православної церковної ієрархії у 1620 р. Реформи митрополита Петра Могили. Внесок України-Русі у формування європейської цивілізації. Книгодрукування.

Поширення європейської освіти.

Тема 4. Козацька доба в історії України

Причини та передумови формування козацтва як суспільного явища. Козацькі Січі. Утворення реєстрового козацького війська. Козацькі війни кінця XVI - першої половини XVII ст. Українська національна революція середини XVII ст. Формування української державності. Ліквідація польсько-шляхетського режиму. Кордони та адміністративно-територіальний устрій Гетьманщини. Органи влади і управління. Зміна статусу православної церкви. Внутрішня політика гетьманського уряду. Союз з Кримським ханством. Переяславська угода 1654 р., «Березневі статті». Порушення царським урядом Переяславських угод. Протипольська коаліція України, Швеції і Трансильванії (Семиграддя) (1656 р.).

Руїна другої половини XVII ст. Заселення Слобідської України. Гадяцька угода 1658 р.

Розгром московських військ під Конотопом (1659 р.). Розкол і спроба об'єднання Гетьманщини Гетьманство Д. Дорошенка. І. Самойлович. Підпорядкування Київської митрополії Московському патріархату (1686 р.). Гетьман І. Мазепа і питання про його «зраду». Українсько-шведський договір 1708 р. Російський терор в Україні. Перша демократична конституція у Європі «Договори і Постановлення Прав і вольностей Війська Запорозького» (1710 р.).

Змістовий модуль 2. Формування модерної української нації

Тема 5. Українські землі під владою Російської та Австро-Угорської імперій (кінець XVIII — початок XX ст.)

Централізаторська політика Росії. Поділ на губернії. Новоросійська губернія (1764-1783; 1796–1802 рр.). Спростування міфу про «Новоросію» як російську територію. Ліквідація гетьманства, козацьких полків на Лівобережжі і Слобожанщині. Намісництва. Запорозьке козацтво в 1709–1775 рр. Знищення Запорозької Січі (1775 р.). Анексія Росією Кримського ханства (1783 р.). Перетворення козацької верхівки у поміщиків-дворян. «Королівство Галичини і Лодомерії», Закарпаття у складі Австрійської імперії. Скасування панщини в Галичині (1848 р.) і Наддніпрянщині (1861 р.). Модернізаційні процеси (друга половина XIX ст. – початок XX ст.). «Великі реформи». Перетворення України у вугільнометалургійну базу та сировинний придаток Російської імперії. Формування інтелігенції й робітництва.

Початки українського національного відродження у Наддніпрянщині. Роль польського і російського визвольних рухів. Громади 60-70-х рр. XIX ст. Журнал «Основа». Антиукраїнська політика царизму. Валуєвський циркуляр (1863 р.), Емський указ (1876 р.). Федералізм і соціалізм М. Драгоманова. Молоді громади. «Братерство тарасівців». Українське національне відродження на західноукраїнських землях. Міф про українську мову, як «зіпсовану польську». Роль Греко-католицької церкви. «Руська трійця». «Весна народів (1848–1849 рр.)». Головна Руська Рада. «Зоря Галицька». Москвофіли і народовці. Перші українські політичні партії Ю. Бачинський: «Україна irredenta» (1895 р.). Перша українська політична партія у Наддніпрянщині – Револуційна українська партія. М. Міхновський. «Самостійна Україна» (1900 р.). Самостійницька й автономістська течії в національному русі. Українське питання в революції 1905–1907 рр. Самостійницькі настрої у роки Першої світової війни. СВУ. Д. Донцов. Спростування російського міфу про український рух як польську, австрійську, німецьку інтригу.

Тема 6. Українська національна революція (1917–1921 рр.)

Причини Української національної революції (1917–1921 рр.). Утворення Української Центральної Ради (УЦР) та її діяльність. Генеральний Секретаріат. Тимчасовий уряд як продовжувач антиукраїнської політики царату. Боротьба за автономію України. I– III Універсали Центральної Ради. Проголошення УНР. Оголошення радянською Росією війни проти УНР. Курс більшовиків на утворення радянських сепаратистських республік. IV Універсал – проголошення державної незалежності УНР. Брестський мирний договір. Австро-німецькі війська на українських землях. Українська Держава часів гетьманату П. Скоропадського. Земельні реформи. Здобутки в галузі національної освіти, науки, культури. Розбудова української армії та української церкви. Питання державних кордонів. Директорія УНР. Закон про мову. Автокефалія української церкви. Взаємини з Антантою. Проголошення ЗУНР. Акт злуки ЗУНР і УНР. Білогвардійський наступ. Політика генералів А. Денікіна та П. Врангеля щодо України. Н.Махно і його Револуційна повстанська армія. Друга фаза радянсько-української війни. Встановлення більшовицького режиму. Ревкоми. «Диктатура пролетаріату». «Воєнний комунізм». «Червоний терор». Союзна угода УСРР з РСФРР (1920 р.). Причини поразки Української національної революції (1917–1921 рр.). Спростування російського міфу про зовнішнє управління УНР та Української Держави з боку Німеччини та Австро-Угорщини.

Змістовий модуль 3. Україна в лещатах тоталітаризму (1921–1990 рр.)

Тема 7. УСРР. Становлення радянського тоталітаризму (1921–1939 рр.)

Нова економічна політика більшовиків та її особливості в Україні. Голодомор 1921-1923 рр. Україна у складі СРСР: доктрина і практика “добровільного об’єднання”. Політичний та адміністративний устрій УСРР. Роль РКП(б)–КП(б)У. Знищення політичної опозиції. Політика коренізації. Українізація. Централізація влади (1929–1938 рр.). Радянська модернізація України. Індустріалізація. Роль Заходу в індустріалізації. Примусова колективізація сільського господарства. «Розкуркулення». «Культурна революція». «Розстріляне Відродження». «Спілка визволення України» (1929 р.). Розгром Української Автокефальної Православної Церкви (УАПЦ) (1930 р.). Міф про «контрреволюційний» характер УАПЦ. Голодомор-геноцид 1932–1933 рр. Закон України № 376–V від 28 листопада 2006 р. «Про Голодомор 1932–1933 років в Україні». Заперечення російською пропагандою факту геноциду українців голодом. Масові політичні репресії. Спростування російського імперського міфу: «Україна – це цілком і повністю дітище радянської епохи» (В. Путін).

Тема 8. Україна у Другій світовій війні (1939–1945 рр.)

Пакт Молотова-Ріббентропа та його роль у розпалюванні Другої світової війни. Включення Західної України та Північної Буковини до складу СРСР. Антинауковість тверджень, що Й. Сталін об'єднав український народ у 1939 році. Радянська західноукраїнських земель. Напад Німеччини на СРСР. Акт відновлення Української держави 30 червня 1941 р. Боротьба проти німецьких загарбників. Нацистський «новий порядок» в Україні. Остарбайтери. Проблеми відновлення релігійного життя. Течії руху Опору в Україні. Українська повстанська армія. Спростування російських наративів про українців як найбільших колаборантів, про С. Бандеру та Р. Шухевича як агентів німецької розвідки. Депортація кримських татар. Вигнання німецьких загарбників, поновлення радянської влади в Україні. Втрати України у війні. Фальсифікації про одноосібно-вирішальну роль Росії у перемозі над нацизмом, про можливість перемоги без України, лендлізу, Другого фронту. Запорізький край у роки війни.

Тема 9. Україна в умовах трансформації радянської системи 1945–1990 рр.

Зміни державних кордонів України після Другої світової війни. Операція «Вісла». Включення Кримської області до складу УРСР. Пізній сталінізм 1945–1953 рр. Масовий штучний голод 1946–1947 рр. Повоєнні репресії. Ліквідація греко-католицької церкви (1946, 1949 рр.). Діяльність ОУН-УПА у 1944–1952 рр. Міфи про 300-ліття «возз'єднання України з Росією» і «дарування» Криму Українській РСР (1954 р.). XX з'їзд КПРС (1956 р.): десталінізація. «Хрущовська відлига». XXII з'їзд КПРС (1961 р.): програма побудови комунізму. Формування «радянської людини». Антирадігійна кампанія кінця 50-х – початку 60-х рр. Брежнєвський «застій» (1964–1985 рр.). Російський великодержавний шовінізм. І. Дзюба «Інтернаціоналізм чи русифікація?» (1965 р.). Радянські пропагандистські тези про «розвинутий соціалізм» і «радянський народ» як нову історичну спільність людей. Дисидентський рух. Українська Гельсінська група. Релігійне дисидентство. «Перебудова» в УРСР (1985–1990 рр.) та її гасла: демократизація, гласність, політичний плюралізм. Чорнобильська катастрофа. Вплив демократичних процесів у Центральній і Східній Європі на Україну. Тисячолітня хрещення Русі (1988 р.) та релігійне відродження. Розпад КПРС-КПУ та перехід до багатопартійної системи. «Народний Рух України». Вибори до Верховної Ради УРСР 1990 р. Декларація про державний суверенітет України (16 липня 1990 р.). Революція на граніті (2–17 жовтня 1990 р.).

Змістовий модуль 4. Пострадянська Україна (1991–2022 рр.)

Тема 10. Становлення незалежної України (1991–1994 рр.)

Спроба державного перевороту в СРСР (18 серпня 1991 р.) і Україна. Акт проголошення незалежності України. Заборона КПУ. Владний транзит компартійної номенклатури. Всеукраїнський референдум і вибори президента України (1 грудня 1991 р.). Л. Кравчук. Денонсація союзного договору. Співдружність незалежних держав (СНД) і Україна. Спростування російського історичного міфу про юридичну незаконність розпаду СРСР і проголошення незалежності України. Незавершена революція 1991 р. і загрози незалежності. Державотворчий процес у 1991–1994 рр. Впровадження демократичних інститутів. Процеси національно-культурного відродження. Участь України у міжнародних організаціях. Проблема Чорноморського флоту в російсько-українських відносинах. Ядерне роззброєння України і його наслідки для України та світу. Будапештський меморандум 1994 р. – його зміст та реальна цінність. Політичні процеси у 1991-1994 рр.

Тема 11. Здобутки і втрати незалежної України (1995–2004 рр.).

Внутрішня і зовнішня політика президента Л. Кучми (1994–2005 рр.). Динаміка політичних сил в Україні у 1995–2004 рр. Конституція України (1996 р.). Грошова реформа. Приватизація. Земельна реформа. Вибори 1998: між Л. Кучмою і П. Симоненком. Формування олігархічного капіталу. Криза режиму Л. Кучми. Убивство Г. Гонгадзе (2000 р.). Касетний скандал (2000 р.). Акції «Україна без Кучми», «Повстань Україно» (2000–2001; 2002–2003 рр.). Політичні лінії О. Мороза, В. Литвина, В. Ющенко, Ю. Тимошенко, В. Януковича. Зовнішньополітичні орієнтири України в 1995–2004 рр. Сутність політики «багатовекторності». Україна і євроінтеграційний процес. Україна і міждержавні об'єднання на пострадянському просторі. Відносини між Україною і РФ. Російсько-український конфлікт щодо о-ва Тузли (2003 р.). Трансформація системи освіти і науки. Національно-культурні процеси відродження. Здобутки і проблеми розбудови українських церков.

Тема 12. Європейський вектор розвитку України (2004-2013 рр.) та спротив цьому РФ. Революція Гідності (2013-2014 рр.)

Президентські вибори 2004 р. Помаранчева революція (листопад-грудень 2004 р.). Контрреволюція: Всеукраїнський з'їзд народних депутатів та депутатів місцевих рад у Северодонецьку. Проект Південно-східної української автономної республіки («ПСУАР») (2004 р.). Президентство В. Ющенко (2005–2010 рр.). Курс на євроінтеграцію і НАТО. Прем'єрство Ю. Тимошенко. Політичні кризи 2007, 2008 рр. Політика національної пам'яті. Визнання Голодомору геноцидом українського народу (2006 р.). Реванш Партії регіонів. Політичний режим В. Януковича (2010–2014 рр.). Зовнішньополітична переорієнтація на РФ. Геополітичний проект «Русский мир», його ідейні, ментальні джерела. Розгортання Росією «гібридної» війни проти України – інформаційні, правові, економічні, мовні, етнокультурні, церковні складові. Провал економічних реформ. «Харківські угоди» (2010 р.). Утиски свободи слова. Роль РПЦ-УПЦ у поширенні ідей «Русского мира».

Причини Революції Гідності 2013–2014 рр. Євромайдан як феномен прямої демократії. Мирна фаза протистояння (30 листопада 2013 – 16 січня 2014 рр.). Гаряча фаза протистояння (17 січня – 20 лютого 2014 р.). «Небесна сотня». Повалення режиму В. Януковича. Формування нового уряду. Наслідки Революції Гідності. Вихід України із зони впливу РФ.

Тема 13. Російсько-українська війна (2014–2024 рр.)

Анексія Кримської АР (22 лютого – 18 березня 2014 р.). Агресивні дії РФ на Донбасі і проголошення квазидержавних утворень – «Донецької народної республіки» (ДНР) і «Луганської народної республіки» (ЛНР) (квітень 2014 р.). Проведення псевдореферендумів. Проект «Новоросія». «Русская весна». Інспірування сепаратистських рухів на Півдні та Сході України, їх провал. Включення регулярних формувань російської армії у війну на Донбасі (серпень 2014 р.). Невизнання Росією факту вторгнення російських військ в Україну («Их там нет»).

Президентство П. Порошенка. Антитерористична операція (АТО) на Сході України. Розбудова Збройних сил України. Добровольчі батальйони. Волонтерський рух. Військове капеланство. Іловайська трагедія (серпень 2014 р.). Мінські угоди (вересень 2014 р., лютий 2015 р.). Декомунізація (2015 р.). Підписання безвізового режиму з Європейським Союзом (2017 р.). Криза у Керченській протоці, оголошення воєнного стану (2018 р.). Закон України

«Про забезпечення функціонування української мови як державної» (2019 р.). Здобуття Православною Церквою України Помісного статусу. Томос про автокефалію (2019 р.).

Президентство В. Зеленського. Пандемія COVID-19. Офіс Президента. «ЗеКоманда» та її проєкти. «Велике будівництво». Діджиталізація. Заборона проросійських телеканалів.

Ескалація війни РФ. Імперська стаття В. Путіна «Про історичну єдність росіян та українців» (2021 р.). Визнання Росією ДНР та ЛНР незалежними державами.

Широкомасштабне вторгнення РФ в Україну 24 лютого 2022 р. Спроба «бліцкригу». Тимчасова окупація частини території України. Оборонні бої за м Київ, Чернігів, Суми, Харків, Маріуполь. Воєнні злочини Росії. Геноцид українського народу. Гуманітарні проблеми війни. Масова міграція та еміграція населення. Роль провідних держав Заходу: США, Великобританії, Німеччини, Франції, Польщі, країн Балтії. Санкційна політика. Рамштайн. Лендліз. Роль міжнародних організацій: ООН, Європейського Союзу, НАТО, ОБСЄ, Ради Європи у протидії російській агресії. Контрнаступальні операції Збройних Сил України та звільнення українських територій. Сучасний стан військових дій.

4. Структура навчальної дисципліни

Вид заняття /роботи	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	2	3	4	5
Лекція 1	Тема 1. Україна на перехресті перших цивілізаційних впливів	2		1 раз на тиждень тиждень 1
Семінарське заняття 1	Тема 1. Україна на перехресті перших цивілізаційних впливів <i>Питання для обговорення:</i> 1. Етапи та періодизація найдавнішої історії. 2. Трипільська культура. 3. Кочові народи Північного Причорномор'я 4. Антична колонізація Північного Причорномор'я	2		1 раз на тиждень тиждень 1
Самостійна робота	Тема 1. Україна на перехресті перших цивілізаційних впливів <i>Питання до самостійного вивчення:</i> <i>Скіфи та їх вплив на Північне Причорномор'я</i>	2	6	
Лекція 2	Тема 2. Україна-Русь (IX – перша половина XIV ст.).	2	1	1 раз на тиждень тиждень 2
Семінарське заняття 2	Тема 2. Україна-Русь (IX – перша половина XIV ст.). <i>Питання для обговорення:</i> 1. Походження Русі. 2. Соціально-економічний і політичний лад Русі (IX – XI ст.). 3. Християнізація Русі та її цивілізаційні наслідки. 4. Русь і Степ у X–XIII ст. Монголо-татарська навала	2		1 раз на тиждень /тиждень 2

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни
 Історія України

	<i>5. Галицько-Волинське князівство – Королівство Руське (XIII–XIV ст.) та його роль у розвитку української державності.</i>			
Самостійна робота	Тема 2. Україна-Русь (IX – перша половина XIV ст.).	2	5	
Лекція 3	Тема 3. Литовсько-польсько-українська доба (друга половина XIV – перша половина XVII ст.)	2	1	<i>1 раз на тиждень /тиждень 3</i>
Семінарське заняття 3	Тема 3. Литовсько-польсько-українська доба (друга половина XIV – перша половина XVII ст.) <i>Питання для обговорення:</i> 1. Особливості включення українських земель до складу Великого князівства Литовського та Польського королівства. 2. Битва на Синіх Водах і звільнення від Золотої Орди. 3. Литовсько-польські державні унії та їх значення для української історії. 4. Берестейська церковна унія: причини, зміст, наслідки	2		<i>1 раз на тиждень /тиждень 3</i>
Самостійна робота	Тема 3. Литовсько-польсько-українська доба (друга половина XIV – перша половина XVII ст.) <i>Питання до самостійного вивчення:</i> <i>Державний устрій Великого князівства Литовського</i>	2	5	
Лекція 4	Тема 4. Козацька доба в історії України.	2		<i>1 раз на тиждень /тиждень 4</i>
Семінарське заняття 4	Тема 4. Козацька доба в історії України <i>Питання для обговорення:</i> 1. Козацтво - новий лідер української нації. 2. Українська національна революція середини XVII ст. Створення Української козацької держави. 3. Руїна другої половини XVII ст. Заселення Слобідської України. 4. Політика гетьмана Івана Мазепи. 5. Конституція Пилипа Орлика	2		<i>1 раз на тиждень /тиждень 4</i>
Самостійна робота	Тема 4. Козацька доба в історії України <i>Питання до самостійного вивчення:</i> <i>Постать П. Дорошенка</i>	2	5	
Лекція 5	Тема 5. Українські землі під владою Російської та Австро-Угорської імперій (кінець XVIII – початок XX ст.)	2	1	<i>1 раз на тиждень /тиждень 5</i>
Семінарське заняття 5	Тема 5. Українські землі під владою Російської та Австро-Угорської імперій (кінець XVIII – початок XX ст.) <i>Питання для обговорення:</i> 1. Анексія українських земель Російською та Австрійською імперіями (кінець XVIII – початок XIX ст.) 2. Особливості соціально-економічного розвитку України у складі Російської імперії (кінець XVIII – перша половина XIX ст.) 3. Особливості соціально-економічного розвитку України у складі Австрійської імперії (кінець XVIII – перша половина XIX ст.)	2		<i>1 раз на тиждень /тиждень 5</i>

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни
 Історія України

	4. Українське національне відродження: етапи, постаті, здобутки (кінець XVIII – перша половина XIX ст.) 5. Особливості національного відродження на західноукраїнських землях (кінець XVIII – перша половина XIX ст.)			
Самостійна робота	Тема 5. Українські землі під владою Російської та Австро-Угорської імперій (кінець XVIII – початок XX ст.) Питання до самостійного вивчення: Адміністративний устрій українських земель у складі Австрійської імперії	2	5	
Лекція 6	Тема 6. Формування модерної української нації (кінець XVIII – початок XX ст.)	2		1 раз на тиждень /тиждень 6
Семінарське заняття 6	Тема 6. Формування модерної української нації (кінець XVIII – початок XX ст.) Питання для обговорення: 1. «Великі реформи» в Російській та Австро-Угорській імперіях. «Наздоганяюча модернізація». 2. Український громадсько-політичний рух в Російській імперії другої половини XIX ст. 3. Суспільно-політичне і культурне життя в західноукраїнських землях другої половини XIX ст. 4. Особливості аграрного та індустріального розвитку України початку XX ст. Урбанізація. 5. Україна в період революції 1905–1907 рр. та реакції 1907–1914 рр.	2	1	1 раз на тиждень /тиждень 6
Самостійна робота	Тема 6. Формування модерної української нації (кінець XVIII – початок XX ст.) Питання до самостійного вивчення: Українські партії Наддніпрянщини поч. XX ст.	2	5	
Лекція 7	Тема 7. Українська національна революція (1917–1921 рр.)	2	1	1 раз на тиждень /тиждень 7
Семінарське заняття 7	Тема 7. Українська національна революція (1917–1921 рр.) Питання для обговорення: 1. Українська Центральна Рада: від автономії до самостійності УНР. 2. Українська Держава часів гетьманату П. Скоропадського. 3. Українська Народна Республіка доби Директорії. 4. Західноукраїнська Народна Республіка.	2		1 раз на тиждень /тиждень 7
Самостійна робота	Тема 7. Українська національна революція (1917–1921 рр.) Питання до самостійного вивчення: Перший та другий зимові походи	2	5	
Лекція 8	Тема 8. Російська агресія в Україні 1917–1920 рр.	2		1 раз на тиждень /тиждень 8
Семінарське заняття 8	Тема 8. Російська агресія в Україні 1917–1920 рр. Питання для обговорення:	2		1 раз на тиждень /тиждень 8

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни
 Історія України

	<p>1. Агресія радянської Росії проти України та окупаційна політика більшовиків (1917–1920 рр.).</p> <p>2. Білогвардійська інтервенція в Україні та політика режимів А.Денікіна і П.Врангеля (1918–1920 рр.).</p> <p>3. Селянський повстанський рух 1917–1921 рр.</p> <p>4. Кримськотатарський національний рух в 1917–1920 рр.</p> <p>5. Історичні міфи про українську революцію та причини її поразки.</p>			
Самостійна робота	<p>Тема 8. Російська агресія в Україні 1917–1920 рр.</p> <p>Питання до самостійного вивчення:</p> <p>Постать Н. Махна</p>	2	6	
Лекція 9	<p>Тема 9. Становлення радянського тоталітаризму (1921–1939 рр.).</p>	2	1	1 раз на тиждень /тиждень 9
Семінарське заняття 9	<p>Тема 9. Становлення радянського тоталітаризму (1921–1939 рр.).</p> <p>Питання для обговорення:</p> <p>1. Радянська модернізація:</p> <p>а) індустріалізація,</p> <p>б) колективізація,</p> <p>в) «культурна революція».</p> <p>2. Голодомор 1932–1933 р.</p> <p>3. Розстріляне відродження.</p> <p>4. Ціна «великого перелому». Політичні репресії 20–30-х рр. ХХ ст.</p>	2		1 раз на тиждень /тиждень 9
Самостійна робота	<p>Тема 7. Становлення радянського тоталітаризму (1921–1939 рр.).</p> <p>Питання до самостійного вивчення:</p> <p>Українська автокефальна церква в кін 1920–1930-х рр.</p>	2	6	
Лекція 10	<p>Тема 10. Україна у Другій світовій війні (1939– 1945 рр.).</p>	2		1 раз на тиждень /тиждень 10
Семінарське заняття 10	<p>Тема 10. Україна у Другій світовій війні (1939– 1945 рр.).</p> <p>Питання для обговорення:</p> <p>1. Включення Західної України та Північної Буковини до складу УРСР.</p> <p>2. Акт відновлення Української держави 30 червня 1941 р. С.Бандера.</p> <p>3. «Новий порядок».</p> <p>4. Рух Опору.</p> <p>5. Депортація кримських татар.</p>	2		1 раз на тиждень /тиждень 10
Самостійна робота	<p>Тема 10. Україна у Другій світовій війні (1939– 1945 рр.).</p> <p>Питання до самостійного вивчення:</p> <p>Радянські міфи про Другу світову війну</p>	2	5	
Лекція 11	<p>Тема 11. Україна в умовах трансформацій радянської системи 1945–1990 рр.</p>	2		1 раз на тиждень /тиждень 11
Семінарське заняття 11	<p>Тема 11. Україна в умовах трансформацій радянської системи 1945–1990 рр.</p> <p>Питання для обговорення:</p>	2	1	1 раз на тиждень /тиждень 11

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни
 Історія України

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Депортації населення та масовий штучний голод 1946-1947 рр. 2. Повоєнні репресії. 3. Суперечливості хрущовської «відлиги». 4. Брежнєвський «застій». Політична опозиція в Україні. 5. Україна в умовах горбачовської «перебудови». 			
Самостійна робота	Тема 11. Україна в умовах трансформацій радянської системи 1945–1990 рр. <i>Питання до самостійного вивчення</i> <i>Економічні прорахунки «перебудови»</i>	2	5	
Лекція 12	Тема 12. Становлення незалежної України (1991–1994 рр.)	2	1	1 раз на тиждень /тиждень 12
Семінарське заняття 12	Тема 12. Становлення незалежної України (1991–1994 рр.) <i>Питання для обговорення</i> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проголошення державної незалежності України. 2. Розбудова української державності. 3. Проблеми реформування економіки. 	2		1 раз на тиждень /тиждень 12
Самостійна робота	Тема 12. Становлення незалежної України (1991–1994 рр.) <i>Питання до самостійного вивчення</i> <i>Становлення багатопартійної системи</i>	2	6	
Лекція 13	Тема 13. Здобутки і втрати незалежної України (1995–2004 рр.).	2		1 раз на тиждень /тиждень 13
Семінарське заняття 13	Тема 13. Здобутки і втрати незалежної України (1995–2004 рр.). <ol style="list-style-type: none"> 1. Ядерне роззброєння України та його наслідки. 2. Європейський вектор розвитку України 	2		1 раз на тиждень /тиждень 13
Самостійна робота	Тема 13. Здобутки і втрати незалежної України (1995–2004 рр.). <i>Питання до самостійного вивчення</i> <i>Зовнішня політика за президентства Л. Кучми</i>	2	5	
Лекція 14	Тема 14. Європейський вектор розвитку України (2004–2013 рр.) та спротив цьому РФ. Революція Гідності (2013–2014 рр.)	2		1 раз на тиждень /тиждень 14
Семінарське заняття 14	Тема 14. Європейський вектор розвитку України (2004–2013 рр.) та спротив цьому РФ. Революція Гідності (2013–2014 рр.) <i>Питання для обговорення</i> <ol style="list-style-type: none"> 1. Революція Гідності. «Ленінопад». 2. Гібридна війна РФ проти України: сутність і прояви. 3. Історичні міфи у статті Путіна «Об историческом единстве русских и украинцев» та їх спростування. 	2		1 раз на тиждень /тиждень 14
Самостійна робота	Тема 14. Європейський вектор розвитку України (2004–2013 рр.) та спротив цьому РФ. Революція Гідності (2013–2014 рр.) <i>Питання до самостійного вивчення</i>	2	5	

	<i>Померанчева Революція на Запоріжжі</i>			
Лекція 15	Тема 15. Російсько-українська війна 2014–2022 рр.	2	1	<i>1 раз на тиждень /тиждень 15</i>
Семінарське заняття 15	Тема 13. Російсько-українська війна 2014–2022 рр. Питання для обговорення <i>1. Анексія Криму Російською Федерацією. 2. Сепаратистські рухи на Сході України та спроби їх нейтралізування. 3. Повномасштабне вторгнення РФ в Україну (лютий 2022 р.) 4. Боротьба українського народу і світу проти геноцидальної російсько-української війни.</i>	2	1	<i>1 раз на тиждень /тиждень 15</i>
Самостійна робота	Тема 15. Російсько-українська війна 2014–2022 рр. <i>Питання до самостійного вивчення Волонтерський рух російсько-української війни</i>	2	6	

5. Види і зміст контрольних заходів

Вид заняття/ роботи	Вид контрольного заходу	Зміст контрольного заходу*	Критерії оцінювання та термін виконання*	Усього балів
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Поточний контроль				
Семінарське заняття №1-15	Усна доповідь; участь у обговоренні, дискусії.	Завдання розміщено в СЕЗН ЗНУ https://moodle.znu.edu.ua/course/modedit.php?update=666592&return=0	Критерії оцінювання: https://moodle.znu.edu.ua/course/modedit.php?update=666592&return=0	45

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни
 Історія України

Модульний контроль №1	Тест	Тест розміщено в СЕЗН ЗНУ https://moodle.znu.edu.ua/course/modedit.php?update=666592&return=0	Тест містить 16 питань, кожне з яких оцінюється в 0,44 бали. Тип питання: багатоваріантне. Бали нараховуються автоматично за правильні відповіді. Тест розміщено в СЕЗН ЗНУ https://moodle.znu.edu.ua/course/modedit.php?update=666592&return=0	7
Модульний контроль №2	Тест	Тест розміщено в СЕЗН ЗНУ https://moodle.znu.edu.ua/course/modedit.php?update=666592&return=0	Тест на платформі Moodle містить 10 випадкових питань (25 варіантів питань). Кожне питання оцінюється в 0,8 балів. Тип питання: багатоваріантне https://moodle.znu.edu.ua/course/modedit.php?update=666592&return=0	8
Усього за поточний контроль	17			60
Підсумковий контроль				
Екзамен	Теоретичне завдання виконання тесту на платформі Moodle: хронологія, термінологія, постаті, події	Питання для підготовки розміщено в СЕЗН ЗНУ https://moodle.znu.edu.ua/course/modedit.php?update=666592&return=0	Критерії оцінювання https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=6925 Тест містить 30 питань, кожне з яких оцінюється в 1 бал. Тип питання: багатоваріантне. Бали нараховуються автоматично за правильні відповіді	30

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни
 Історія України

	Усна відповідь – проблемні питання у формат – усна відповідь в режимі відеоконференції ZOOM .	Питання розміщено в СЕЗН ЗНУ https://moodle.znu.edu.ua/course/modedit.php?update=666592&return=0	Критерії оцінювання https://moodle.znu.edu.ua/course/modedit.php?update=666592&return=0	10
Усього за підсумковий контроль				40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FХ	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

6. Основні навчальні ресурси

Рекомендована література

1. Бажан О. Рух опору як частина радянського повсякдення. *Українське суспільство в 1960–1980-х рр. Історичні нариси* / Відп. ред. Віктор Даниленко; Упоряд.: Віктор Крупина, Мирослава Смольницька. Київ: Інститут історії України НАН України, 2022. С. 707-775.
2. Бачинська О., Чухліб Т. Козаки між імперіями. Історія військових формувань українців (кінець XVIII — початок XX ст.). Київ : «Арій», 2025. 400 с.: іл.
3. Бойко О. Історія України. Підручник. 9-те видання, доповнене ВЦ “Академія”, 2023. 560 с.
4. Брехуненко В. Бойко П. Гарбуз для «Новоросії». Вирок московських документів XVII–XIX ст. Київ : ФОП Брехуненко Н.А., 2025. 207 с.
5. Брехуненко В. Історичні межі України та сучасні кордони українським коштом. Київ, 2025. 244 с.
6. Брехуненко В. Просторові межі українського світу: комплекс уявлень та їхня реалізація в ранньомодерній Україні (XVI–XVIII ст.) / співавтори П. Бойко, А. Заяць. Львів; Київ, 2023. 480 с.
7. Верменич Я. У пошуках ідентичності. Українсько-російське пограниччя в історії та сучасності. Київ: ТОВ «Видавництво «Кліо», 2025. 672 с., іл.
8. Вирський Д. На ловах світу: Україна ранньомодерна (XV – середина XIX ст.). Київ : ТОВ «Юрка Любченка», 2025. 304 с.; іл.
9. Головка В. В., Якубова Л. Д. Україна і виклики посттоталітарного транзиту (1990–2019) / НАН України, Ін-т історії України. Київ : «Академперіодика», 2021. 592 с., 48 с. іл.
10. Горобець В. Під булавою гетьмана. Права і вольності Гетьманщини в умовах

- імперського підневолля. Київ: ТОВ «Видавництво "КЛІО"», 2024. 320 с., іл.
11. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної нації ХІХ–ХХ століття. Київ : Yakaboo Publishing, 2024. 576 с.
 12. Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України. Київ : Портал, 2022. 517 с.
 13. Даниленко В. М., Крупина В. О., Кульчицький С. В., Лисенко О. Є., Стяжкіна О. В., Якубова Л. Д. *Україна в епіцентрі протистояння світових систем (1939–1990)* / НАН України, Ін-т історії України. Київ : «Академперіодика», 2021. 544 с., 96 с.
 14. Дорошко М. Історія України. Курс лекцій. Київ : Саміт-книга, 2021. 472 с.
 15. Енциклопедія історії Української революції 1917-1921 рр. [вебсайт] / Інститут історії України НАН України, Відділ історії Української революції, 2024. <http://ukr-revolution.history.org.ua/>
 16. Єфіменко Г. Г., Кульчицький С. В., Пиріг Р. Я., Скальський В. В., Якубова Л. Д. *Україна й українці в постімперську добу (1917–1939)* / НАН України, Ін-т історії України. Київ: «Академперіодика», 2021. 620 с., 124 с. іл.
 17. Затиліук Я., Савченко О., Яременко М. Хотинська війна 1621 р. Козацька звитяга, османські амбіції та європейське майбутнє. Київ : ТОВ «Видавництво "Кліо"», 2024. 128 с.: іл.
 18. Іван Мазепа та просторово-часовий колорит його доби. *Збірник наукових праць за матеріалами однойменного круглого столу, присвяченого 385-й річниці з дня народження гетьмана (20 березня 2024 р., м. Київ). Упоряд. та відп. ред. О. Ковалевська. НАН України.* Інститут історії України ін. Київ : «Академперіодика», 2024. 175 с.: іл.
 19. Ідеологічні служби Альфреда Розенберга у Третньому райху: архіви, джерела : монографія / відп. ред. Г. Боряк; НАН України, Ін-т історії України. Київ, 2024. 451 с.
 20. Історія цивілізації. Україна. Т. 4: Козацька доба (середина ХVІІ – ХVІІІ ст.) / Упоряд., перед. слово В. М. Горобця. Харків : «Фоліо», 2025. 991 с.: іл.
 21. Кара-Васильєва Т. Стиль модерн в Україні. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2021. 216 с.
 22. Крупина В. Антропологія влади. *Українське суспільство в 1960–1980-х рр. Історичні нариси* / Відп. ред. Віктор Даниленко; Упоряд.: Віктор Крупина, Мирослава Смольніцька. Київ: Інститут історії України НАН України, 2022. С. 116-144.
 23. Кудлай О. Уряд Української Народної Республіки: інституційне становлення, основні напрями діяльності (червень 1917 — квітень 1918 рр.) / Наук. ред. В. Верстюк. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2025. 580 с.
 24. Кульчицький С. В. Новітня історія України (1953-2023). Київ: Арії, 2024. 576 с.
 25. Литвин В. Будівничі українського національного Відродження ХІХ–ХХ ст. Постаті. Ідеї. Візії / За ред. В.А. Смолія. Київ: НАН України. Ін-т історії України, 2021. 463 с.
 26. Литвин В. Історичні патерни та політичні претензії: тоталітарна практика у російському виконанні. ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», Інститут історії України НАН України. Київ, 2024. 76 с.
 27. Між науковим дискурсом і «победобесієм»: (До 80-річчя завершення Другої світової війни). Частина 1: Феноменологія Другої світової війни. 2-е доп. вид. / Ред. кол: В. А. Смолій (гол. ред.), Г. В. Боряк (відп. ред.), О. Є. Лисенко (відп. ред.), С. С. Падалка, О. П. Реєнт, В. Ю. Литвин (відп. секретар); Упоряд.: І. С. Азарх, М. К. Баришполець (Лобода), О. Л. Воронюк, В. В. Гінда, Т. В. Заболотна, О. Є. Лисенко, В. Ю. Литвин, О. О. Масєвський. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2025.
 28. Пилип Орлик і справа мазепинців: інтелектуальні, політичні та військові контексти: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції до 350-ліття народження Пилипа Орлика, Київ, 15-16 грудня 2022 р. НАН України. Інститут історії України. Київ:

Інститут історії України, 2024. 236 с.

29. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до доби незалежності. Київ : КСД, 2024. 512 с.
30. Плохій С. Російсько-українська війна: повернення історії. Київ : КСД, 2023. 400 с.
31. Реєнт О. Соціально-економічні та політичні трансформації в Україні (кінець XVIII – перші десятиліття XX століття): нариси. У 2-х кн. Київ : Інститут історії України НАН України, 2021. Кн. 1. 845 с.
32. Ричка В. Ярослав Мудрий. "Великий князь, син Володимирів". Київ: Парлам. вид-во, 2023. 272 с.
33. Савченко І. Губернатор та генерал-губернатор (військовий губернатор) у місцевому управлінні Південної України: особливості взаємодії (остання третина XVIII–початок XIX ст.). *Вісник гуманітарних наук*. 2025. № 9. С. 1-23.
34. Савченко І. Жінки-військові Другої світової та сучасної російсько-української війни в політиці пам'яті: порівняльний аналіз. *Zaporizhzhia Historical Review*. 2024. Т. 8. № 60. С. 122-125. URL: <https://istznu.org/index.php/journal/issue/archive>.
35. Савченко І. Жіноча історія Гетьманщини др.пол. XVII–XVIII ст. в сучасній українській історіографії. *Вчені записки Таврійського національного університету ім. Вернадського*. Серія: Історичні науки. 2024. Том 35 (74) . №3. С. 88-94. URL: https://www.hist.vernadskyjournals.in.ua/journals/2024/3_2024/16.pdf.
36. Старченко Н. П. Українські світи Речі Посполитої. Історії про історію, повторне видання. Київ : Laugus, 2022. 616 с.: іл.
37. Стяжкіна О. Радянський споживач у мистецтві життя та мистецтві кіно. *Українське суспільство в 1960–1980-х рр. Історичні нариси* / Відп. ред. Віктор Даниленко; Упоряд.: Віктор Крупина, Мирослава Смольницька. Київ: Інститут історії України НАН України, 2022. С. 447-574
38. Україна в XIX столітті: доба модернізації / В. Шандра, О. Аркуша; НАН України, Інститут історії України. Київ : «Академперіодика», 2022. 706 с.
39. Україна в геопросторі середньовічної і ранньомодерної цивілізації: ідентифікаційні та соціокультурні контексти. Київ: Інститут історії України НАН України, 2025. 428 с.
40. Україна в цивілізаційних потоках ранньої модерності / НАН України, Інститут історії України. Київ : «Академперіодика», 2024. 815 с. (Україна. Нариси історії)
41. Українське суспільство в 1960–1980-х рр. Історичні нариси / Відп. ред. Віктор Даниленко; Упоряд.: Віктор Крупина, Мирослава Смольницька. Київ: Інститут історії України НАН України, 2022. 887 с.
42. Чухліб Т. Козацька Україна і султанська Туреччина : від війни до миру. Київ: Арій, 2024. 384 с.: іл.
43. Шандра В., Аркуша О. Україна в XIX столітті: людність та імперії / НАН України. Інститут історії України. Київ : «Академперіодика», 2022. 436 с., 96 с. іл
44. Шлях з первісності у цивілізацію. Українські шати середньовіччя / НАН України, Інститут історії України. Київ : «Академперіодика», 2023. 658 с., 136 с. іл.
45. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. Харків : «Фоліо», 2025. 736 с.
46. Eighteenth-Century Ukraine: New Perspectives on Social, Cultural, and Intellectual History /eds. Z. E. Kohut, V. Sklokin, F. E. Sysyn. Montreal: McGill-Queen's University Press; Edmonton: Canadian Institute of Ukrainian Studies Press, 2023. 648 p. URL :
47. <https://husj.harvard.edu/books/eighteenth-century-ukraine-new-perspectives-on-social-cultural-andintellectual-history>

48. Krawchuk A. The Russian War against Ukraine: Cyclic History vs Fatal Geography.
49. East/West: Journal of Ukrainian Studies. 2022. Vol. 9(1). P. 201–207.
50. DOI: <https://doi.org/10.21226/ewjus711>

1.

Інформаційні ресурси

1. Ізборник. URL: <http://litopys.org.ua/>
2. Інститут історії України НАН України. URL: <http://www.history.org.ua>
3. Історична правда. URL: <http://www.istpravda.com.ua/>
4. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. Україна модерна. URL: <http://www.uamoderna.com>
6. Український інститут національної пам'яті. URL: <http://www.memory.gov.ua/sitemap>
7. Український історичний журнал. URL: <http://uhj.history.org.ua/uk/home>
8. Historians.in.ua. URL: <http://www.historians.in.ua/index.php/en/>
9. Zaporizhzhia Historical Review. URL: <https://istznu.org/index.php/journal>

7. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять.

Вивчення дисципліни передбачає роботу на лекційних та семінарських заняттях, виконання тестів на контрольному модулі. Всі ці форми роботи є обов'язковими й забезпечують отримання студентом відповідної кількості балів упродовж семестру. Якщо студент не виконує якийсь з видів роботи, це не передбачає надання додаткових завдань. Добір балів відбувається тільки у випадку неотримання студентом необхідної для допуску до екзамену кількості балів (тобто, 34 бали і менше) і передбачає можливість доскладання невиконаних вчасно тестових або семінарських завдань.

Політика академічної доброчесності

Дотримання принципів академічної доброчесності передбачає: 1) обов'язкове та у відповідності до вимог оформлене посилання на джерело інформації; 2) використання у якості джерел інформації матеріалів виключно наукових або навчальних ресурсів (літератури), сайтів державних або науково-дослідних установ; 3) усвідомлення негативних наслідків порушення Кодексу академічної доброчесності ЗНУ (<http://surl.li/whlqpc>).

Визнання результатів неформальної / інформальної освіти

Окремі теми або модулі курсу, за погодженням з викладачем, можуть бути зараховані як результати формальної чи неформальної освіти. Результат здобувача освіти, який має офіційне підтвердження (сертифікат) отриманий під час навчання на інших програмах, може бути офіційно визнаний, якщо він відповідає елементам змісту та меті курсу.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2025-2026 н. р. доступний за адресою: <https://tinyurl.com/yckze4jd>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості з практики за результатами екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне проходження та складання заліку з практики. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються

Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ
Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**
Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua
Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE):
<https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу.

Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

ЦЕНТР НІМЕЦЬКОЇ МОВИ, ПАРТНЕР ГЕТЕ-ІНСТИТУТУ:
<https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

ШКОЛА КОНФУЦІЯ (ВИВЧЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ):
<http://sites.znu.edu.ua/confucius>

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни
Історія України

